

ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA UYGULANMAKTA OLAN DERS GEÇME VE KREDİ SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Doç. Dr. S. Savaş BÜYÜKKARAGÖZ(*)

Hüseyin İZGAR(**)

Problem

Bilindiği gibi, geleneksel eğitimde eğitimin merkezinde, öğretim programları ve ders programları vardır. Başka bir ifadeyle geleneksel eğitim programı merkezli bir eğitimi öngörür. Öğrenci belirlenen bu programı başarmak zorundadır. Başarısız olması durumunda programın dışına çıkarılır. Yani öğrenim hakkı elinden alınır. Sonuçta bazı öğrencilerin okuması, bazı öğrencilerin de okuyamaması gibi bir durum ortaya çıkar.

Çağdaş eğitim anlayışının temelinde ise "her insanın mutlaka eğitim hakkı" ilkesi vardır. Buna göre çağdaş eğitim anlayışı hiçbir insanın eğitim programlarının dışına itilmemesini ve eğitim hakkından mahrum bırakılmamasını gerektirir. Hatta öğrenme güçlüğü olanların bile özel eğitim kurumlarında eğitilerek, toplum içinde onlara da bir rol vererek, topluma uyumlarının sağlanması gerektiğini savunur. Bunu gerçekleştirebilme için de herkesin eğitim ve öğretim hakkından yararlanabileceği bir eğitim modeli ve ortamının düzenlenmesini gerektirir. Başka bir ifadeyle, hiçkimsenin, hangi nedenle olursa olsun, eğitim kurumlarının dışına atılmamasını, herkesten yapabileceği kadarının istenmesini, herkesten gücü oranında başarı beklenmesi gerektiğine inanır.

Bunu gerçekleştirmek arzusunda olan ve "çağdaş anlayışa dayanan eğitim sistemleri artık öğrenci merkezli bir anlayışı benimsemektedir"(1). Çocuğu eğitimin merkezine alarak onun demokratik bir ortamda, kendi yetenek ve ilgileri doğrultusunda eğitim görmesini öngörmektedir. Çocuğun önüne ilgi duymadığı, yetenek ve ilgilerine uygun olmayan disiplinler yerine, kendi

(*) S. Ü. Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi

(**) Fatih Endüstri Meslek Lisesi Fransızca Öğretmeni

(1) Binnur Yeşilyaprak, "Öğrencilerin Rehberlik Uzmanına İlişkin Algı ve Beklentileri", Eğitimde Nitelik Geliştirme, İstanbul: Kültür Koleji Yayınları, No:1, 1991, s.303.

yetenek ve isteği doğrultusunda, araştırarak öğrenme fırsatı verilmesini ön planda tutmaktadır. Çocuğun kendi ilgi ve yeteneklerini tanımasını, isteklerini serbestçe dile getirmesini esas almaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti, Milli Eğitim Sistemi'nden, 21. yüzyılın insanını yetiştirmesini istemektedir. Bu insan; milli, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'nin vatandaşı, beden ve ruh sağlığı tam, hür ve bilimsel düşünce gücüne sahip, insan haklarına saygılı, üretici, girişimci, kişilikli, çağdaş "Türk İnsanı" olacaktır. Oysa Türkiye'de, 1991-1992 öğretim yılına kadar uygulanmakta olan sınıf sistemi ile, bugün yetişenden farklı bir insan yetiştirmek mümkün görülmemektedir. O halde, Türkiye eğitim sistemini sanayi ve teknoloji toplumunun ihtiyaçlarına göre yeniden düzenlemek durumundadır. Bu nedenle eğitim sisteminde arayışlar sürmektedir. İki binli yılların eşiğinde Türk Milli Eğitim Sistemi nasıl olmalıdır? Ne gibi değişiklikler yapılmalıdır? Gibi sorulara cevap aranmaktadır. «Ancak bu tür sorulara cevap bulabilmek için "eğitim sisteminin girdilerinde, yapı ve süreçlerinde köklü değişiklikler yapması gerekmektedir" (2).

Bu anlayış doğrultusunda, Türk Milli Eğitimi uzun yıllar uygulamış olduğu sınıf geçme sistemini terketmiş ve 1990-1991 öğretim yılından itibaren, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı tüm lise ve dengi ortaöğretim kurumlarında, çağdaş bir sistem olduğu kabul edilen ve dünyanın bir çok ülkesinde uygulanmakta olan, ders geçme ve kredi sistemini uygulamaya başlamıştır.

Ders Geçme ve Kredi Sisteminin Amacı

Sistemin amacı öğrencinin kendi ilgi istek ve yeteneğine göre yönlendirilmesine, belirli alanlarda yetiştirilmesine ve başarısızlığı değil başarısını değerlendirmeye imkan sağlamaktır. Böylece "Öğrenci Merkezli" bir eğitim-öğretim anlayışını hakim kılarak okulda demokratik bir çıtam hazırlanmasını gerçekleştirmektedir(3).

Ders Geçme ve Kredi Sisteminin Hedefleri

D G K S aşağıdaki hedefleri gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır.

* Öğrenci merkezli bir öğretimi hakim kılmak.

(2) H.Nihat Bilgen, Çağdaş ve Demokratik Eğitim, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1993, s. 11.

(3) Selahattin Meydan, Türkiye'de Ortaöğretimin Bugünkü Sorunları. .TTK. Başkanlığı, Aralık, 1992, s. 17.

- * Eğitim sürecini, öğrencilerin yetenek ve ilgisine göre düzenlemek.
- * Öğrencilere programdan geniş ölçüde ders seçme imkanı sağlamak.
- * Çağdaş gereksinimler doğrultusunda öğrencilerin gelişmesini sağlamak.
- * Öğrencilerin akademik başarısızlıkları ile ilgili kaygıları en aza indirmek.
- * Öğrencilerin ilgilerini öğrenmeye güdülemek.
- * Okul-aile işbirliğini geliştirmek.
- * Daha demokratik bir öğrenme-öğretme çevresi sağlamak(4).

Görüldüğü gibi Türk eğitim sisteminde uygulanmaya başlanan DGKS'nin çok ideal amaçları vardır ve bu sistemden çok şey beklenmektedir. Yapılan bu araştırmanın problemi; Ders Geçme ve Kredi Sisteminin okullardaki uygulama nitelikleri, yeterli ve yetersiz yönlerinin tesbiti, alınması gereken tedbirler ile uygulamada okul yöneticileri tarafından gösterilen tutum ve davranışlar oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Araştırmada; "Ders Geçme ve Kredi Sistemi"ni uygulayan okullarda, uygulamada karşılaşılan problemlerin çözümüne ve okul yöneticilerinin hizmet içi eğitimlerine esas olmak üzere, DGKS'nin uygulanmasında okul yöneticilerinin göstermiş oldukları tutum ve davranışların, kendileri, danışman öğretmenler, öğrenci ve öğrenci velilerinin algılarına göre değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Bu genel amaca ulaşabilmek için cevaplanacak sorular şunlardır.

- 1- Tüm kaynak grupların genel nitelikleri nelerdir?
- 2- Okul yöneticileri, öğretmenler, öğrenciler ve veliler DGKS'ni benimsiyorlar mı?
  - 2.1. DGKS Sınıfgeçme sistemine göre daha demokratik bir sistem midir?
  - 2.2. DGKS günümüz eğitim anlayışına uygun çağdaş bir sistem midir?
  - 2.3. DGKS'inde başarıyı değerlendirdiği için, daha olumlu bir sistem midir?
  - 2.4. DGKS'inde dersler ilgi ve isteğe göre seçildiği için, öğrenci başarısı artacak mıdır?

(4) Ziya Bursalıoğlu, Thirteenth Regional Cocultationmeeting on the; Asia and Pasifle Programme of Educational Innavation for Development (AFEID), Jomtien, Thailand, 22-26 June 1992.

2.5. DGKS'inde sınıf tekrarı olmadığından ekomomik kayıplar önlenecek midir?

2.6. DGKS. motivasyonu yüksek tuttuğu için, başarıyı artıracak mıdır?

2.7. Üniversiteye başvuru için getirilen "72 Kredi" barajının aşağı düşürülmesi olumlu bir uygulama mıdır?

2.8. DGKS üniversite önünde yığılmaları önleyecek raidir?

2.9. Üniversiteye ancak diploma alınan alandan mı başvurulmalıdır?

3- Okul Müdürleri DGKS'nin uygulanmasında kendilerine düşen görevleri yapıyorlar mı?

3.1. Okul müdürleri DGKS'ni yeterli şekilde incelemişler mi?

3.2. Okul müdürleri DGKS'nin danışman öğretmen, öğrenci ve velilerce incelenmesini ve tanınmasını sağlamışlar mı?

3.2.1. Okul Müdürleri DGKS ile ilgili yönetmeliğin danışman öğretmen ve öğrenci verilerince incelemesini sağlamışlar mı?

3.2.2. Okul Müdürleri DGKS'ni tanıtmak amacıyla müdür yardımcıları, danışman öğretmen ve velilerle sık sık toplantı düzenlemekte midirler?

3.2.3. Okul Müdürleri DGKS'nin getirdiği yenilikleri danışman öğretmen ve öğrenci velilerine ayrıntıları ile açıklamışlar mı?

3.2.4. Okul Müdürleri DGKS ile ilgili değişiklikleri danışman öğretmen ve öğrenci velilerine duyurmakta mıdır?

3.2.5. Öğrencinin okula kaydı yapılırken kendisine form dilekçe ile birlikte veli-öğrenci kılavuzu verilmiş mi?

3.2.6. Öğrencilerin TTK veli-öğrenci kılavuzunu incelemeleri sağlanmış mı?

3.2.7. Danışman öğretmenlerin TTK danışman öğretmen kılavuzunu incelemeleri sağlanmış mı?

3.3. Okul Müdürleri danışman öğretmenlerin görevlerini yapma arını sağlamışlar mı?

3.3.1. Okul Müdürleri danışman öğretmenleri okulun açılışından önce belirlenmiş ve kendilerine duyurmuş mu?

3.3.2. Öğrencinin okula kaydı yapılırken kendisine danışman öğretmenin kim olduğu söylenmiş mi?

3.3.3. Okul Müdürleri danışman öğretmenlerin danışmanlık görevlerini daha iyi yapabilmeleri için eğitici çalışmalar düzenleniyorlar mı*

3.3.4. Danışman öğretmenlerin öğrenciler hakkında topladıkları bilgi ve değerlendirme sonuçlarını saklamak üzere öğrenci izleme dosyası tutmaları sağlanmış mı?

3.3.5. Danışman öğretmenlerin DGKS hakkında bilgi vermek amacıyla öğrenci ve velilerle toplantı düzenlemesi sağlanmış mı?

3.3.6. Danışman öğretmenlerin danışmanlık hizmeti verebilmeleri için kendilerine okul içinde özel bir yer ayrılmış mı?

3.3.7. Danışman öğretmenlerin danışma gün ve saatlerini belirleyerek öğrencilere duyurmaları sağlanmış mı?

3.4. Okul Rehberlik Servisi kurularak yönetmeliğine uygun biçimde çalışması sağlanmış mı?

3.4.1. Okul Rehberlik Servisinin yönetmeliğine uygun olarak çalışmalarını sürdürmesi sağlanmış mı?

3.4.2. Okul Rehberlik Servisinin öğrenci hakkında topladığı her türlü bilginin danışman öğretmene ulaşması sağlanmış mı?

3.4.3. Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerinin tesbit edilmesi amacıyla okul rehberlik servisi tarafından öğrencilere kendini değerlendirme envanteri, kişilik testleri, tutum ölçekleri, ilgi testleri vb. uygulanması sağlanmış mı?

3.5. Öğrencilerin ders seçiminin yönetmeliğe uygun olarak yapılması sağlanmış mı?

3.5.1. Kayıt sırasında form dilekçelerin doldurulmasında danışman öğretmenin öğrenci ve veliye yardım etmesi sağlanmış mı?

3.5.2. Seçmeli derslerin seçiminin danışman öğretmen, veli ve öğrenci işbirliği ile yapılması sağlanmış mı?

3.5.3. Öğrencinin istediği seçmeli dersi seçmesi sağlanmış mı?

3.6. Başarının artırılması için yönetmeliğe uygun tedbir alınmış mı**

3.6.1. Standart başarısının sağlanması için her öğretim yılının tirinci döneminde ortak sınav yapılıyor mu?

3.6.2. Öğrencilerin başarısız oldukları konular tesbit edilerek tekrar eddmesi ve başarısız öğrenciler için sınavların tekrarlanması sağlanmış mı?

3.6.3. Öğrenciler dönem sonunda başarısız oldukları dersleri bir sonraki dönem tekrarlanmaları için tedbirler alınmış mı?

3.7. DGKS'nin başarılı şekilde uygulanması için okul imkanları gerektiği şekilde kullanılıyor mu?

3.7.1. Öğrencilerin boş zamanlarını en verimli şekilde kullanabilmeleri için okul kitaplığı, etüd odaları, spor salonu v.b. yerlerin her an kullanıma hazır halde bulundurulması sağlanmış mı?

3.7.2. Okuldaki mevcut öğretmen ve öğrenci sayıları dikkate alınarak okulun derslik, laboratuvar, işlik, atölye vb. yerlerin en verimli şekilde kullanılabilmesi için gerekli planlama yapılmış mı?

3.8. Uygulamada çevre ihtiyaç ve imkanları gözönüne alınıyor mu?

3.8.1. Öğrencilerin bazı dersleri çevre okulların imkanlarından faydalanarak takip etmeleri sağlanmış mı?

3.8.2. Program kılavuzunda bulunmayan ancak çevrenin ihtiyaç duyduğu halıcılık, kilimcilik, çinicilik vb. seçmeli derslerin öğretime açılması sağlanmış mı?

Araştırmanın Önemi

Araştırmanın, okul yöneticilerinin DGKS'nin yönetmeliğinde belirtilen esaslara uygun biçimde yürütülmesinde gösterecekleri tutum ve davranışları olumlu yönde etkileyerek, Milli Eğitimin amaçlarının gerçekleşmesine katkıda bulunacağı umulmaktadır.

Diğer yandan sistemin benimsenmesi ve yerleşmesi açısından okul yöneticilerinin sistemi, her yönüyle, tanımları ve diğer ilgililerce de tanınmasında en önemli görevi üstlenmeleri gerekmektedir. Araştırmanın bu konuda okul yöneticilerine yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Ayrıca araştırma, bu alanda araştırma yapmak isteyen araştırmalar için, bir durum tesbiti niteliği taşıyacaktır.

Varsayımlar

Bu araştırmanın dayandığı temel varsayımlar şunlardır.

1- Türkiye Cumhuriyetinin öğretmenlerinde görmek istediği en önemli niteliklerden birisi de çağdaş düşünce ve yeniliklere açık olma özelliğidir. Bu özellik eğitim sisteminde yapılan değişikliğe güç katacaktır.

2- DGKS, ders geçme sistemine göre daha çağdaş bir sistemdir.

3- DGKS'nin olumlu karşılanması, sistemin dayandığı temel felsefe ve ilkelerin yeterince tanınması ile mümkündür.

4- DGKS'nin benimsenmesi, okul yöneticilerinin, DGKS'nin uygulanmasında, kendilerine düşen görevleri yerine getirmeleri ile mümkün görülmektedir.

5- Araştırmanın test edilmesinde kullanılan ölçme aracının ve verilen cevapların güvenilir olduğu varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

1- Araştırma, okul yöneticilerinin DGKS'nin uygulanmasında gösterdikleri tutum ve davranışların, kendileri, danışman öğretmenler, öğrenciler ve öğrenci velilerinin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi ile sınırlıdır.

2- Bu araştırmada bilgi toplama aracı olarak anket metodu kullanılmıştır. Yöntemin doğasından kaynaklanan sınırlılıklar vardır.

3- Araştırmanın sonuçları 1993-1994 öğretim yılı ikinci dönemi ile bağımlıdır.

Tanımlar

Yönetici : Lise ve dengi okul müdür ve müdür baş yardımcısı.

Danışman öğretmen : Okul idaresince sorumluluğu kendisine verilen sınıfın öğrencilerini yönlendirme görevi yapan öğretmen(5).

Öğretmen : Danışmanlık görevi olan öğretmen.

Öğrenci : Lise ve dengi okul öğrencisi.

Veli : Lise ve dengi okul öğrencisi velisi.

Okul : DGKS uygulayan lise ve dengi okul.

Davranış : Bireyin sahip olduğu bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklarına ilişkin gözlenebilir durum ve hareketleridir(ö).

(5) MED., Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Ortaöğretim Kurumlarında Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliği, Tebliğler Dergisi, 2342, 2 Eylül 1991.

(6) Bilgen, a.g.e., s.51.

Ortak dersler	Her öğrencinin almakla yükümlü olduğu dersler.
Seçmeli dersler	Seçimi öğrencinin isteğine bağlı olan dersler.
Kredi	Bir dersin haftalık ders saati sayısı.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, genel tarama modeli içinde yürütölmüştür. Genel tarama modelleri, Karasar'ın belirttiği gibi: Çok sayıda elemandan oluşan bir evren hakkında bir yargıya varmak amacıyla, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklerin üzerinde yapılan tarama düzenlemelerdir(7).

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın genel evreni, Türkiye genelinde, 1993-1994 öğretim yılında DGKS'ı uygulayan. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı, ortaöğretim kurumlarının yöneticileri, bu kurumlarda görevli öğretmenler, bu kurumlarda eğitim gören öğrenciler ve bu öğrencilerin velileridir. Çalışma evreni ise Konya Merkez; Karatay, Meram ve Selçuklu ilçelerinde bulunan, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ortaöğretim kurumlarının yöneticileri ile bu kurumlarda görevli öğretmenler, bu kurumlarda öğrenim gören öğrenciler ve bu öğrencilerin velileridir.

Verilerin Toplanması

Bu araştırmada bilgi toplama aracı olarak anket yöntemi seçilmiş ve yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilere uygulanmak üzere dört tür anket geliştirilmiştir.

Anket formları iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde tanıtıcı bilgiler bulunmakta ve kaynak grupların özelliklerine göre farklılıklar göstermektedir. İkinci bölüm ise kaynak grupların DGKS ve okul yöneticilerinin sistemin uygulanması esnasında göstermiş oldukları tutum ve davranışlar konusundaki görüşleri belirlemeye dönük soruları kapsamaktadır.

Anket formları dağıtılan kaynak gruplar ile cevaplanan anket sayısı ve cevap verenlerin yüzdesi Tablo-1'de görölmektedir.

(7) Niyazi Karasar, Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Hacettepe Taş Kitapçılık Ltd. Şti. 1984, s.82.

TABLO 1

KAYNAK GRUPLARIN EVREN VE ÖRNEKLEM
BÜYÜKLÜKLERİ

Kaynak gruplar	Yönetici	Öğretmen	Öğrenci	Veli
Evren	60	1782	20526	20526
Örneklem	60	150	300	300
Cevaplanan Anket sayısı	57	132	241	246
Cevap verenlerin yüzdesi	% 95	% 88	% 80	% 82

Verilerin Analizi

Anketlerin uygulandığı grup ve birey sayısı dikkate alınarak, kalabalık gruplarda, gruplar arası ilişkilerin ve gruplar arasındaki manidarlığın hangi gruplar arasında olduğunun incelenmesinde daha sağlıklı sonuçlar verdiği için, sonuçların değerlendirilmesinde, Z testi kullanılmıştır.

Verilerin değerlendirilmesinde bilgisayar kullanılmış, Z değerlerinin hesaplanmasında bilgisayar paket programlarından yararlanılmıştır.

Araştırmaya katılan yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin edilişleri açısından anlamlı ilişkiler ve bağımlılık olup olmadığı Z dağılımlarına bakılarak tesbit edilmiş, grupların birbirinden farklı düşünüp düşünmediğini tesbit için yine Z testi kullanılmıştır. Manidarlığın derecesini belirlemede $\alpha = 0.05$ güven düzeyi kabul edilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde anket yoluyla elde edilen bilgiler 43 tablo olarak ortaya konmuş, her tabloya ait bulgular belirtilerek yapılmıştır. Fazla yer kaplayacağı endişesiyle bu tablolardan sadece birisine burada yer verilmiştir.

*SONUÇ VE ÖNERİLER**Sonuçlar*

Bu araştırmanın sonuçları, kendi sınırlılıkları içinde ve belirlenen amaçlar doğrultusunda, bulgular ve yorumlarla ilgili bölümde yer alan kısımlara yorumlara dayanılarak ortaya konmaya çalışılmıştır.

1. Araştırmaya katılan yönetici, danışman öğretmen, öğrenci ve veliler DGKS'nin sınıf geöme sistemine göre daha demokratik bir sistem olduğu görüşüne katılmışlardır.
2. Araştırmaya katılan yönetici, danışman öğretmen, öğrenci ve veliler DGKS'nin günümüz eğitim anlayışına uygun çağdaş bir sistem olduğu görüşüne katılmışlardır.
3. Araştırmaya katılan tüm kaynak gruplar DGKS'nin başarıyı değerlendirdiği için sınıf geöme sistemine göre daha olumlu bir sistem olduğu görüşüne katılmışlardır.
4. Araştırmaya katılan tüm gruplar DGKS'nin, dersler ilgi ve isteğe göre seçildiği, için öğrenci başarısını artıracakđı göiüőüne katılmışlardır.
5. Araştırmaya katılanların çoğunluğu DGKS'nin, sınıf tekrarı olmadığından, ekonomik kayıpları önleyecekđi göiüőüne katılmışlardır. Ancak yöneticilerin 1/2'si bu görüşe katılmamıştır.
6. Araştırmaya katılanlar DGKS'nin, motivasyonu yüksek tuttuğu için, öğrenci başarısını artıracakđı göiüőüne katılmamışlardır. Bu görüşe en az katılan grup yönetici grubu olmuştur.
7. Üniversiteye başvuru için getirilen "72 kredi" barajının aşağı düşürülmesine yönetici ve öğretmen grupları olumsuz bakarken, öğrenci ve veli grupları olumlu bakmışlardır.
8. DGKS'nin temel varsayımlarından birisi bu sistemin üniversite ölünde yığılmaları önleyecekđidir. Araştırmaya katılanlar bu görüşe katılmamışlardır. Özellikle yönetici ve öğretmen gruplarının bu görüşe katılma oranları çok düşük olmuştur.
9. DGKS uygulanan okul mezunları yedi alandan diploma almaktadırlar. Araştırmaya katılan bütün gruplar Üniversiteye ancak diploma almayan alandan başvurulması gerektiği görüşüne katılmışlardır.
10. Okul yöneticilerinin DGKS'nin uygulanmasında gösterecekleri başarı ancak DGKS'ni yeterli şekilde incelemeleri ile mümkündür. Araştırmaya katılan yöneticiler DGKS'ni yeterli şekilde incelediklerini belirtmişlerdir.
11. Okul müdürlerinin DGKS'nin danışman öğretmen, öğrenci ve velilerce incelenmesini sağlaması sistemin benimsenmesi ve başarıya ulaşması bakımından çok önemlidir. Araştırmaya katılan yönetici ve danışman öğretmenler DGKS'nin öğretmen ve velilerce incelenmesinin sağlanmış olduğu görüşüne katılırken veliler bu görüşe katılmamışlardır.

12. Okul müdürünün DGKS'nin getirdiği yenilik ve değişiklikleri anlatmak amacıyla müdür yardımcıları, danışman öğretmenler ve velilerle yeterli sayıda toplantı yaptıkları görüşüne yöneticiler yüksek oranda katılırken, öğretmen ve veliler bu görüşe katılmamışlardır.

13. DGKS'nin başarıya ulaşmasında veli ve öğrencilerin bu sistemde neler yapmaları gerektiğini bilmeleri büyük önem taşımaktadır. Bu da veli ve öğrencilerin TTK veli-öğrenci kılavuzunu okumaları ile mümkündür. Araştırmaya katılanların 1/2'si öğrencinin okula kaydı yapılırken kendisine veli-öğrenci kılavuzu verildiği görüşüne katılmıştır. Diğer yarısının bu görüşe katılmaması bazı okullarda kılavuzun veliye ulaşmadığını göstermektedir.

14. Araştırmaya katılanlar öğrenci ve velilerin TTK veli-öğrenci kılavuzunu incelemelerinin sağlandığı görüşüne katılmamışlardır.

15. Okul müdürünün yanında danışman öğretmenler de DGKS hakkında bilgi vermek amacıyla öğrenci ve velilerle toplantı düzenlemek durumundadır. Araştırmaya katılanlar danışman öğretmenlerin sistem hakkında bilgi vermek amacıyla öğrenci ve velilerle toplantı düzenlediği görüşüne katılmamışlardır.

16. Okul müdürünün danışman öğretmenleri okulun açılışından önce belirleyip kendilerine duyurması gerekmektedir. Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenler okul müdürünün okulun açılışından önce danışman öğretmenleri belirlediği ve kendilerine duyurduğu görüşüne katılmışlardır.

17. Öğrencilerin okula kaydı yapılırken kendilerine danışman öğretmenlerinin kim olduğunun söylenmesi görüşüne araştırmaya katılan yönetici, öğrenci ve velilerin 1/2'si katılmış, diğer yarısı katılmamıştır. Bu konuda yapılan çalışmaların yetersiz olduğu anlaşılmaktadır.

18. Danışman öğretmenlerin danışmanlık görevlerini daha iyi yapabilmeleri için eğitici çalışmalar düzenlenmesi gerekmektedir. Araştırmaya katılan yöneticilerin danışman öğretmenler için eğitici çalışmalar düzenlediklerini belirtmelerine rağmen danışman öğretmenler yöneticilerin bu görüşüne katılmamışlardır.

19. Araştırmaya katılan yönetici ve danışman öğretmenler danışman öğretmenlerin öğrenci izleme dosyası tutukları görüşüne katılmışlardır.

20. Danışman öğretmenlerin danışmanlık hizmeti verebilmeleri için kendilerine okul içinde özel bir yer ayrılması gerekmektedir. Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin danışman öğretmenlere okul içinde özel bir yer ayrıldığını belirtmelerine karşın öğrenci ve veliler bu görüşe katılmamışlardır.

21. Danışman öğretmenlerin danışma gün ve saatlerini belirleyip öğrencilere duyurması gerekmektedir. Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenler, danışman öğretmenlerin, danışma gün ve saatlerini belirleyerek öğrencilere duyurduklarını belirtmişler, ancak öğrenci ve veliler bu görüşe katılmamışlardır. Araştırmaya katılanların yarıdan fazlasının bu görüşe katılmamış olması birçok okulda danışman öğretmenlerin danışma gün ve saatlerini öğrencilere duyurmadıklarını göstermektedir.

22. Araştırmaya katılan yönetici ve danışman öğretmenlerin yarıdan fazlası Okul Rehberlik Servislerinin yönetmeliğine uygun olarak çalışmadığını belirtmişlerdir.

23. Danışmanlık hizmetlerinin sağlıklı yürütülmesi için rehberlik sen isinin topladığı bilgileri danışman öğretmene ulaştırması gerekmektedir. Araştırmaya katılan yönetici ve danışman öğretmenlerin çoğunluğu Okul Rehberlik Servisinin öğrenci hakkında topladığı bilgilerin danışman öğretmene ulaşmadığını bildirmişlerdir.

24. Öğrencilerin başarılı olabilmeleri için yeteneklerine uygun ders seçmeleri gerekir. Okul yöneticilerinin Okul Rehberlik Servislerinin öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini tesbit etmek amacıyla öğrencilere kendini değerlendirme envanteri, kişilik testleri, tutum ölçekleri, ilgi testleri vb. uyguladıklarını belirtmelerine rağmen araştırmaya katılan öğretmen ve öğrenciler bu görüşe katılmamışlardır.

25. Öğrencilerin ders seçiminin isabetli olması için danışman öğretmenlerin bu konuda öğrencilere yardım etmesi gerekir. Araştırmaya katılanların yarısı form dilekçelerin doldurulmasında danışman öğretmenin öğrenci ve veliye yardım ettiği görüşüne katılmamıştır. Bazı okullarda ders seçiminin yönetmeliğe uygun yapılmadığı anlaşılmaktadır.

26. Seçmeli derslerin seçiminin danışman öğretmen, veli ve öğrenci işbirliği ile yapılması yönetmelik gereğidir. Araştırmaya katılan yöneticilerin bu konuda olumlu görüş bildirmelerine rağmen diğer gruplar bu görüşe katılmamıştır.

27. Öğrencinin istediği dersi seçebilmesi DGKS'nin temel espirisidir. Araştırmaya katılan yönetici, öğrenci ve velilerin öğrencinin istediği dersi seçtiği görüşüne katılmalarına rağmen danışman öğretmenler bu görüşe katılmamışlardır.

28. DGKS'inde öğrencilerin seçtikleri derslere göre gruplandırılması gerekmektedir. Araştırmaya katılan yöneticiler öğrenciler gruplandırılırken * form dilekçelerin incelendiği görüşüne katılmışlardır.

29. Standart başarının sağlanması için okul, ilçe, il ve ülke bazında ortak sınavlar yapılması yönetmelik gereğidir. Araştırmaya katılan yönetici, danışman öğretmen ve öğrenciler bu görüşe katılmamışlardır. Okulların çoğunluğunda, standart başarının sağlanması için, ortak sınav yapılmadığı anlaşılmaktadır.

30. DGKS'ne göre öğrencilerin başarısız oldukları konuların tesbit edilerek tekrarlanması ve başarısız öğrenciler için sınavların yenilenmesi gerekmektedir. Araştırmaya katılanlar bu görüşü doğrulamamışlardır. Okulların büyük bölümünde yönetmeliğin bu maddesinin işletilmediği anlaşılmamaktadır.

31. Araştırmaya katılanlar dönem sonunda başarısız olan öğrencilerin başarısız oldukları dersleri bir sonraki dönem tekrarlamalarının sağlandığını belirtmişlerdir.

32. Araştırmaya katılan yöneticilerin, okulların genelinde okuldaki mevcut öğretmen ve öğrenci sayıları dikkate alınarak okuldaki derslik, laboratuvar, işlik, atelye vb. yerlerin en verimli şekilde kullanılması için gerekli planlamanın yapıldığı görüşüne katılmalarına rağmen, öğretmenler bu görüşe katılmamışlardır.

33. Öğrencilerin boş zamanlarını en verimli şekilde kullanabilmeleri için okul kitaplığı, okuma odaları, spor salonları vb. yerlerin her an kullanıma hazır bulundurulduğu araştırmaya katılanların yarıya yakını tarafından doğrulanmış diğer yarısı ise bu görüşü doğrulamamıştır. Okulların bir bölümünde bu tür yerlerin öğrencinin hizmetine sunulmadığı anlaşılmaktadır.

34. DGKS başarının artırılması için öğrencilerin bazı dersleri çevre okulların imkanlarından faydalanarak izleyebilmeleri imkanını getirmiştir. Ancak araştırmaya katılanlar çevre okulların imkanlarından faydalanma imkanının sağlanamadığını belirtmişlerdir.

35. DGKS program kılavuzunda bulunmayan ancak çevrenin ihtiyaç duyduğu halıcılık, kilimcilik, çinicilik, arıcılık vb. derslerin de öğretime açılmasına imkan tanımaktadır. Ancak araştırmaya katılanlar bu tür derslerin öğrenme açılmadığını belirtmişlerdir.

Öneriler

Bu araştırmanın bulguları ışığında DGKS hakkındaki öneriler şunlardır:

1. DGKS'nin dayandığı temel felsefe ve ilkelerin kavratılabilmesi için öncelikle okul yöneticileri ve danışman öğretmenler bu konuda en az bir defa hizmet içi eğitimden geçirilmelidir.

2. Ortaöğretimde bütün dersler seçmeli olmalıdır.
3. Sistemin başarıya ulaşmasında çok büyük etkisi olan Okul Rehberlik Servislerine işlerlik kazandırılmalıdır.
4. Danışman öğretmenlik kavramı daha ciddi boyutta ele alınmalı ve bu hizmete karşılık ücret ödenmelidir.
5. Ders seçiminde öğrenciye danışman öğretmen ve veli yardımı mutlak suretle sağlanmalıdır.
6. Okullarda bütün seçmeli dersler öğretime açılmalıdır.
7. Öğrencilerin başka okullardan ders almasına imkan sağlayan yönetmelik maddesine işlerlik kazandırılmalıdır.
8. Okulların tüm imkanlarının sistemin başarıya ulaşması için kullanılması sağlanmalıdır.
9. Öğrencilerin boş zamanlarını en verimli şekilde kullanabilmeleri için gerekli ortamlar hazırlanmalıdır. Zira okullardaki kitaplıklar, etüt odaları, spor salonları vb. yerler öğrencilere hizmet sunmaktan çok uzaktır.
10. Sistemin üniversiteye entegrasyonu en kısa zamanda sağlanmalı ve üniversiteye ancak diploma alınan alandan başvurulmalıdır.
11. Kredisini tamamlayamayan ancak üniversite birinci basamak «mavini (ÖSS) kazanan öğrenciler için, 16 krediye kadar, tamamlama kursları açılmaktadır. Bu uygulama geliştirilerek sürdürülmeli, bütün öğrencilere hitabeden yaz okullarına dönüştürülmelidir.
12. DGKS'nin bazı maddelerinin okullarda gerektiği şekilde uygulanmadığı görölmektedir. Bu yönetmeliğin bütünüyle uygulanması sağlanmalıdır.
13. Bazı yönetici ve öğretmenlerde hala bu sistemden vazgeçileceği düşüncesinin hakim olduğu sezilmektedir. Bu sistemden kesinlikle vazgeçilmeyeceği vurgulanmalı, yönetici ve öğretmenler bu konuda bilinçlendirilmelidir.
14. DGKS'ne geliştirilerek devam edilmeli, bu konuda bilimsel araştırmalar teşvik edilmelidir.
15. Öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarında, formasyon dersleri programlarına, DGKS'ni tanıtıcı üniteler eklenmelidir.

SEÇİLMİŞ KAYNAKLAR

- Bay kul.** Yaşar, Hülya Kellecioğlu ve Selahettin Gelbal. Ders Geçme ve Kredi Düzeni Araştırması. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1993.
- Bilgen, Nihat.** Çağdaş ve Demokratik Eğitim: 1993.
- Bursalıoğlu, Ziya.** "Thirteenth Regional Consultation Meeting on the Asia and Pacific Program of Educational Innovation for Development(APEID)", Somtien, Thailand, 22-26 June 1992.
- Büyükkaragöz, Savaş.** Demokrasi Eğitimi. Ankara: Türk Demokrasi Vakfı Yayınları, 1989.
- Chatelain, François.** Les Principes de l'Education Nouvelle. Les Press d'ile de France, 1951.
- Cüceloğlu, Doğan.** İnsan ve Davranış. İstanbul: Remzi Kitabevi, i 991.
- Demirtaş, Abdullah.** "Eğitimde Nitelik: Bugünü ve Geleceği," Eğitimde Nitelik Geliştirme. Eğitimde Arayışlar 1. Semyozyumu Bildiri Metinleri. Kültür Koleji Yayınları No: 1. istanbul: 1991.ss. 28-31.
- Gürsel, Musa.** Endüstri Meslek Lisesi Müdürlerinin Yeterlilikleri. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi, 1989.
- Kaptan, Saim.** Bilimsel Araştırma Teknikleri. Ankara: 1977.
- Karasar, Niyazi.** Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Hacettepe Taş Kitapçılık Ltd. Şti., 1984.
- MEB.** Ölçme ve Değerlendirme Sistemi Geliştirme Çalışmaları 1. Ölçme ve Değerlendirme Sistemi Özel İhtisas Komisyonu Raporu. Ankara: Haziran-1990.
- MEB.na Bağlı Ortaöğretim Kurumlarında Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliği.** Resmi Gazete, 20979; 2 Eylül 1991.
- Meydan, Selahattin.** Türkiye'de Ortaöğretimin Bugünkü Sorunları. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı. Ankara: 1952.